

РОЗДІЛ 9

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА

УДК 343.37+336.717

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ В КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО ДІЯЛЬНОСТІ КОНВЕРТАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ

FEATURES OF INTERROGATION IN CRIMINAL TRIALS CONCERNING THE ACTIVITIES OF CONVERSION CENTERS

Воробей О.В.,

здобувач кафедри криміналістики та судової медицини

Національна академія внутрішніх справ

У статті розкрито особливості проведення допиту в кримінальних провадженнях щодо діяльності конвертаційних центрів. Визначено суб'єктів і тактику, предмет і обставини, що необхідно встановити під час проведення такого допиту. Виокремлено й надано характеристику проведення допиту засновників і керівника конвертаційного центру, спеціаліста-бухгалтера, свідка.

Ключові слова: конвертаційний центр, фіктивне підприємництво, слідчі (розшукові) дії, допит, підозрюваний, свідок, фінансова операція.

В статье раскрыты особенности проведения допроса по уголовным производствам о деятельности конвертационных центров. Определены субъекты и тактика, предмет и обстоятельства, которые необходимо установить во время проведения такого допроса. Выделена и охарактеризована тактика допроса основателей и руководителя конвертационного центра, специалиста-бухгалтера, свидетеля.

Ключевые слова: конвертационный центр, фиктивное предпринимательство, следственные (розыскные) действия, допрос, подозреваемый, свидетель, финансовая операция.

The article reveals peculiarities of interrogation in criminal proceedings concerning activities of conversion centers. The author defines subjects and tactics, the subject and the circumstances that must be installed during this interrogation. Allocated and given the characteristics of questioning founder and head of converting center specialist accountant witness.

In the theory of criminal proceedings, investigative (search) actions have always been considered the primary means of collecting and testing evidence in criminal proceedings. Lawful and reasonable, high quality and timely conduct of investigative (search) action creates the preconditions for the evaluation of evidence in criminal proceedings.

Questioning is the most difficult and the most responsible investigative (search) action. Features of interrogation in criminal proceedings concerning the activities of conversion centers is determined by the fact that, firstly, the mechanism of criminal activity such illegal acts characterized by the presence of the main (predicate) and related crimes (tax evasion, embezzlement, fictitious entrepreneurship, abuse of office and the like). This requires from the investigator a comprehensive approach to the organization of questioning, the wording of the staging issues with their subsequent decision. Secondly, the interviewee, first of all, are persons who have a special financial-economic, legal, technical education or vocational training. Such persons generally have experience in the commercial and financial bodies, know all the features and drawbacks of normative regulation of accounting, tax reporting, banking, technology implementation of certain financial-economic activities, documentation, accounting and control. Interrogated immediately notice the lack of preparedness of the investigator, the vagueness and superficial nature of the questions, which negatively affects the efficiency of the interrogation.

Key words: conversion center, fictitious business, investigative (detective) of the questioning, examination, suspect, witness, financial transaction.

Зміна соціально-економічних умов розвитку підприємництва в Україні супроводжується видозмінами засобів і способів учинення злочинів у сфері господарської діяльності, зокрема й фіктивного підприємництва, поширення якого загрожує економічній безпеці держави. Фіктивне підприємництво заподіює значних збитків державі, банкам, кредитним установам, іншим юридичним особам і громадянам, сприяє розширенню масштабів недобросовісної конкуренції, незаконній конвертації безготівкових коштів у готівку, легалізації (відмиванню) коштів, здобутих злочинним шляхом, приховуванню фактів заняття захищеними видами діяльності, створенню передумов для ухилення від оподаткування й досягнення інших протиправних цілей [1, с. 5].

У теорії кримінального процесу слідчі (розшукові) дії завжди вважалися основними засобами збирання та перевірки доказів у сфері кримінального судочинства. Підтверджено цю тезу й законодавцем у ст. 93 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України формулюванням, що сторона обвинувачення здійснює збирання доказів шляхом проведення слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій, а сторона захисту, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, вправі ініціювати їх проведення

шляхом подання слідчому, прокурору відповідних клопотань, які розглядаються в порядку, передбаченому ст. 220 КПК України [2].

Законне й обгрунтоване, якісне і своєчасне проведення слідчих (розшукових) дій створює передумови для оцінювання доказів у кримінальному провадженні. Адже, відповідно до положень ст. 94 КПК України [2], слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд за своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження, керуючись законом, оцінюють кожний доказ із погляду належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів – із погляду достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення [3, с. 4].

Конвертаційний центр – це спеціалізоване організоване злочинне угруповання, метою діяльності якого є надання послуг щодо незаконної конвертації коштів (перетворення грошей із безготівкового стану в готівку й у зворотному напрямі) шляхом використання мережі фіктивних фірм, імітації фінансово-господарських відносин, фальсифікації облікових і звітних документів [4, с. 124].

Теоретичне підґрунтя для розроблення сучасних методик тактики проведення допиту в кримінальних прова-

дженнях щодо злочинів у сфері господарської діяльності заклали вітчизняні й зарубіжні вчені в галузі криміналістики, кримінального процесу й теорії оперативно-розшукової діяльності, а саме: В.П. Бахін, В.В. Білоус, В.К. Весельський, А.Ф. Волобуєв, В.А. Журавель, В.О. Коновалова, В.В. Лисенко, С.М. Стахівський, Л.Д. Удалова, С.С. Чернявський, В.Ю. Шепітько й ін. Водночас комплексне наукове дослідження особливостей проведення допиту в кримінальних провадженнях щодо діяльності конвертаційних центрів не проводилося.

Відповідно до ст. 224 КПК України, допит – це слідча (розшукова) дія, яка проводиться слідчим або прокурором у встановленому законом порядку і спрямована на отримання в усній або письмовій формах від свідка, потерпілого, підозрюваного, експерта відомостей щодо відомих їм обставин у кримінальному провадженні, які мають значення для цього кримінального провадження [2].

Допит є вербальною (мовною, словесною) дією, його мета – передача-отримання інформації про ідеальне відображення, тобто уявні образи, носієм яких є конкретна людина, з якою контактує слідчий. Уявний образ не можна спостерігати, зміст ідеального відображення можна розкрити тільки прийомами спілкування із джерелом. Небажання людини в силу тих або інших причин повідомити інформацію про «слід пам'яті» призводить до конфліктних ситуацій, повідомлення неправдивої інформації, об'єктивної протидії розслідуванню [5, с. 191].

Допит – невід'ємна, обов'язкова слідча дія під час розслідування будь-яких злочинів. За результатами досліджень В.П. Бахіна та В.К. Весельського, з усього бюджету робочого часу, виділеного слідчим на проведення слідчих дій, на проведення допиту витрачається понад 80% [6, с. 4]. Професіоналізм і майстерність слідчого під час проведення допиту значною мірою зумовлює якість і результативність розслідування загалом. Не випадково І.М. Якимов називав цю слідчу дію мистецтвом: таке велике значення мають особисті якості того, хто допитує [7, с. 305].

У загальному плані допит розглядається передусім як регламентований кримінальним процесуальним законодавством комунікаційний процес, що відбувається між тим, хто допитує, і тим, кого допитують. Адже допит є різновидом спілкування (обміну вербальною інформацією), що визначається взаємним впливом його учасників один на одного [5; 8; 9]. Для слідчого показання допитуваного – джерело доказів, а для підозрюваного та обвинувачуваного – засіб захисту від висуваної проти них підозри або висуного обвинувачення. У цьому контексті допит має характер боротьби інтересів сторін, що беруть у ньому участь, та означає насамперед протидію, яку потрібно долати слідчому [6, с. 3].

За допомогою допиту не лише отримуються дані про подію злочину й пов'язані з ним обставини, а й встановлюються факти, раніше не відомі, які перевіряються та оцінюються, висуваються нові слідчі версії. Допитуються в досліджуваній категорії кримінальних правопорушень свідки, підозрювані, обвинувачені, підсудні. Характерною особливістю розслідування фіктивного підприємництва є те, що підозрюваний з'являється вже на початковому етапі вчинення процесуальних дій.

Суб'єктами допиту є такі: 1) засновники й керівники фіктивного підприємства; 2) головний бухгалтер та інші працівники бухгалтерії фіктивної фірми; 3) працівники нотаріальної контори, що посвідчували установчі документи; 4) представники органів державної реєстрації, державної податкової служби, державної статистики, державних цільових фондів, дозвільної системи; 5) працівники банківської установи, що відкривали й обслуговували рахунки фіктивного підприємства, надавали йому кредити; 6) особи, зазначені в документах, вилучених під час виїмки чи обшуку, як партнери по бізнесу (договірні контр-

агенти); 7) потерпілі від злочину; 8) інші особи, стосовно яких наявна інформація про те, що вони володіють необхідними даними (колеги по роботі, секретарі, машиністки, оператори ЕОМ, інший допоміжний персонал, родичі, друзі) [1, с. 54].

Тактика допиту має такі ознаки: 1) підготовка до допиту; 2) складання плану допиту з переліком питань, що потрібно встановити; 3) підготовка всіх необхідних матеріалів кримінального провадження для пред'явлення допитуваному за необхідності; 4) за наявності декількох підозрюваних починати допит із другорядних учасників злочину; 5) спочатку отримати покази щодо будь-яких доказів, а потім за необхідності пред'явити їх допитуваному як підтвердження сказаного ним; 6) пред'являти докази в порядку зростання, починаючи з менш значних до більш значних; 7) у разі вчинення злочину групою осіб виявити й використовувати під час допиту обставини, що свідчать про зіткнення інтересів членів групи (наприклад, дані про долю кожної зі збутої продукції, присвоєння чимось більшої її частини тощо) [8, с. 42].

Особливістю цієї слідчої (розшукової) дії є її моральний бік. Під час її проведення слідчий має визначити міру впливу на обвинуваченого, обрати етичний і допустимий тактичний прийом; самому при цьому виявити глибоку професійну культуру, знання з психології, а також майстер-клас із володіння тактико-криміналістичними прийомами допиту.

Важливою є підготовка до допиту. На цій стадії варто зібрати дані про зв'язки підозрюваного, психологічні особливості його друзів чи знайомих, характер їх взаємин. Ця інформація може сприяти виявленню й допиту співучасників.

До допиту потрібно підготуватися так: 1) установити коло допитуваних осіб і правильно визначитися з послідовністю їх допиту, щоб вони не могли впливати один на одного; 2) не зволікати з проведенням допиту, щоб співучасники не змогли домовитися між собою або ж тиснути якимось чином на свідків чи очевидців; 3) підібрати відповідно до наявної характеристики допитаних осіб тактичні прийоми допиту, використовувати індивідуальний підхід до кожного з допитуваних; 4) сформулювати й записати послідовно питання, що стосуються вчинення фіктивного підприємництва та діяльності конвертаційних центрів; 5) обрати й підготувати відповідні засоби фіксації цієї слідчої (розшукової) дії (науково-технічні засоби) тощо.

Предметом допиту в розслідуванні фіктивного підприємництва є обставини, пов'язані зі з'ясуванням таких питань: 1) чи мало місце масове або систематичне вчинення злочину; 2) форма вини; 3) виявлення осіб, причетних до вчинення злочину; 4) хто фактично виконував обов'язки службових осіб, які здійснюють організаційно-розпорядчі функції на підприємстві; 5) установлення характеру злочинної діяльності кожної з таких осіб; 6) установлення мотивів злочинних дій; 7) як саме маскувалася злочинна діяльність; 8) чи склалися фальсифіковані документи для полегшення вчинення злочинних дій; 9) зв'язок з іншими злочинами; 10) рух коштів і документів; 11) чи були в наявності в підприємства товари, які є предметами укладених угод; 12) які працівники перебувають у штаті підприємства, що можуть надавати послуги (виконувати роботи), які є предметом укладених угод; 13) наявність фальсифікованих документів; 14) мотиви злочинної діяльності; 15) яким способом створювалось (придбавалось) фіктивне підприємство, за допомогою службових осіб яких органів; 16) як саме здійснювалась діяльність злочинців із готування до вчинення злочину, маскування злочинної діяльності; 17) які особи, причетні до створення фіктивного підприємства; 18) яка мета створення фіктивного підприємства; 19) який зв'язок злочинців з іншими особами; 20) який зв'язок фіктивного підприємництва з іншими злочинами [10, с. 44–45].

Під час допиту засновників і керівника підприємства варто встановити таке: 1) з якою метою було створене конкретне підприємство; 2) хто фінансував створення й на яких умовах; 3) де знаходяться офісні, складські, виробничі приміщення та сховища; 4) хто є дійсним власником підприємства; 5) хто здійснював підготовку пакету установчих документів і дії з державної реєстрації підприємства або внесення змін до установчих документів; 6) яка компетенція, коло організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських обов'язків, повноваження щодо укладання угод; 7) хто готував і підписував фінансово-господарські документи для надання контрагентам; 8) чи були виробничі можливості (штат, обладнання, досвід) для виконання укладених угод; 9) із якою метою використовувались одержані від контрагентів кошти; 10) який порядок організації обліку і звітності на підприємстві; 11) якими документами підтверджується дійсне використання коштів; 12) чи обертались одержані кошти на готівку; 13) хто складав і підписував платіжні доручення й подавав до банківської установи; 14) яке нерухоме майно є у власності та його місце знаходження; 15) який є автотранспорт (службовий, особистий), де він знаходиться [11, с. 188–189].

Для встановлення фіктивності засновника й керівника підприємства потрібно зосередити увагу на встановленні обставин, які б засвідчували фіктивний характер створення або переоформлення підприємства на іншу особу, а саме: 1) її неплатоспроможність і скрутне матеріальне становище, що унеможливило організацію підприємства на власні кошти; 2) розміри здійснених інвестицій не відповідають майновому стану засновника, законне джерело походження доходів відсутнє; 3) відсутність необхідних знань і досвіду, незрозуміння відповідальності за вчинені дії або хибне уявлення про їх наслідки; 4) вкрай незначна участь підставної особи в діяльності підприємства й водночас фактична участь у справах справжнього керівника; 5) видача документів щодо операцій, здійснюваних підприємством, на ім'я справжнього керівника, який приховується під виглядом звичайного працівника; 6) наявність довіреності на ведення всіх справ підприємства, виданої працівникові – дійсному керівникові, якщо характер діяльності підприємства не зумовлював необхідність видачі такої довіреності [8, с. 104; 12, с. 42].

Допитуваний може й часто заперечує факт причетності до вчинення будь-яких фактів злочину (наприклад, підроблення документів), стверджуючи, що він не знав про їх наявність.

У таких випадках доцільно вимагати деталізації опису обставин злочину, вказівки точного місця й часу, опису зовнішності осіб, які сприяли вчиненню фіктивного підприємства, а також умов складання документів відповідно до фіктивних угод. Така конкретизація та деталізація дають можливість продемонструвати допитуваному суперечності в його показаннях, розходження з даними, отриманими з інших джерел, а також переконати в необхідності дачі правдивих показань.

Під час допиту велику допомогу може надати спеціаліст-бухгалтер. Підозрюваний, свідок можуть приховати відомі їм дані, що стосуються бухгалтерського обліку і звітності, наприклад, про те, в яких документах відображено той чи інший факт, а іноді ввести слідчого в оману, пославшись, наприклад, на різного роду положення в інструкції, які вже докорінно змінилися або взагалі втратили чинність. Спеціаліст у галузі бухгалтерського обліку може надати консультації з приводу: 1) процедури руху коштів; 2) до-

кументального фіксування й обліку фінансових операцій; 3) бухгалтерської звітності; 4) нормативних актів, що регулюють відносини в галузі бухгалтерського обліку й оподаткування; 5) постановки запитань на допиті; 6) підбору необхідних для пред'явлення документів тощо [4, с. 376].

Велике значення має допит свідків. Для отримання бажаного в розслідуванні результату варто налагодити психологічний контакт зі свідком, а також чітко розуміти його можливу залежність від підозрюваного. Наприклад, керівник і підпорядкована йому особа.

Установлення під час допиту свідка ознак зовнішності особи злочинця слугує основою для складання фотороботу підозрюваного, а також для розшуку злочинця й впізнання його після затримання.

Нерідко виникає необхідність у проведенні одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб для з'ясування причин розбіжностей у їхніх показаннях. Насамперед це пов'язано з участю в злочині групи осіб, вони, бажаючи приховати власну участь або участь інших співучасників у злочині, дають неправильні покази.

Під час допиту може застосовуватися фотозйомка, аудіо– та (або) відеозапис. Однак під час проведення одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб використання технічних засобів запису цієї слідчої (розшукової) дії зумовлене можливістю зміни показів допитаних осіб, а також можливістю надалі прослухати розмову ще раз.

Отже, допит – найскладніша й найвідповідальніша слідча (розшукова) дія. Особливості проведення допиту в кримінальних провадженнях щодо діяльності конверсійних центрів визначаються тим, що, по-перше, механізм злочинної діяльності таких протиправних діянь здебільшого характеризується наявністю основних (предикатних) і супутніх злочинів (ухилення від сплати податків, розкрадання, фіктивне підприємництво, службові зловживання тощо). Це вимагає від слідчого комплексного підходу до організації допиту, формулювання постановочних питань із їх подальшим розв'язанням. По-друге, допитуваними передусім є особи, які мають спеціальну фінансово-економічну, юридичну, технічну освіту або професійну підготовку. Такі особи здебільшого мають досвід роботи в комерційних і фінансових органах, знають усі особливості й недоліки нормативного регулювання бухгалтерського обліку, податкової звітності, банківської справи, технологій здійснення певної фінансово-господарської діяльності, документообігу, порядку обліку та контролю. Допитувані відразу ж помічають непідготовленість слідчого, неконкретність і поверховий характер питань, що негативно позначається на ефективності допиту.

По-третє, під час допитів слідчому найчастіше доводиться сприймати специфічну термінологію (професійний сленг), за допомогою якої висловлюється більшість допитуваних. На жаль, багато практичних працівників не мають належного досвіду та рівня пізнань у цій галузі, що іноді позначається на якості допиту. Утрата «нитки бесіди» через часто вживані незнайомі терміни може призвести до того, що слідчий вчасно не зорієнтується в ситуації, не задасть уточнювальне запитання, не зафіксує (пропустить, недооцінить) корисну інформацію, яку, можливо, не бажаючи того, розпочне надавати допитуваний.

По-четверте, метою допитів на початковому етапі розслідування є з'ясування загальної схеми здійснення тієї або іншої операції, розшифрування численних документів податкового й бухгалтерського обліку, рахунків та окремих цифрових записів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Важинський В.М. Процес доказування при розслідуванні фіктивного підприємництва та пов'язаних з ним злочинів в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / В.М. Важинський. – Ірпін, 2009. – 202 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

3. Слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні : [навч. посіб.] / [О.А. Осауленко, А.В. Самодін, Г.М. Степанова та ін.]. – К. : Центр учбової літератури, 2015. – 140 с.
4. Чернявський С.С. Фінансове шахрайство: методологічні засади розслідування : [моногр.] / С.С. Чернявський. – К. : Хай-Тек Прес, 2010. – 624 с.
5. Удалова Л.Д. Теорія та практика отримання вербальної інформації у кримінальному процесі України : [моногр.] / Л.Д. Удалова. – К. : Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. – 324 с.
6. Бахін В.П. Тактика допиту : [навч. посіб.] / В.П. Бахін, В.К. Весельський. – К., 1997. – 64 с.
7. Якимов І.Н. Криміналістика: Руководство по уголовной технике и тактике / И.Н. Якимов. – М., 1925. – 415 с.
8. Коновалова В.Е. Допрос: тактика и психология : [учеб. пособ.] / В.Е. Коновалова – Х., 1999. – 324 с.
9. Лук'яничков Є.Д. Методологічні засади інформаційного забезпечення розслідування злочинів : [моногр.] / Є.Д. Лук'яничков. – К., 2005. – 359 с.
10. Білоус В.В. Фіктивне підприємництво (криміналістична характеристика та програма розслідування) : [довід. слідчого] / В.В. Білоус, В.Ю. Шепітько. – Х. : Одиссей, 2007. – 184 с.
11. Чернявський С.С. Особливості допиту свідків та підозрюваних (обвинувачених) під час розслідування злочинів у сфері господарської діяльності / С.С. Чернявський // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2004. – № 5. – С. 186–195.
12. Лысенко В.В. Фиктивные фирмы: криминалистический анализ / В.В. Лысенко. – К. : Парламентское изд-во, 2002. – 112 с.

УДК 343.13

ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ НОРМ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА

LEGAL GARRANTEES OF REALISATION OF THE STANDARDS OF CRIMINAL PROCEDURE LAW

**Касапоглу С.О.,
к.ю.н., доцент**

Національний гірничий університет

Стаття присвячена висвітленню однієї з актуальних проблем науки кримінального процесу щодо правових гарантій реалізації норм кримінального процесуального права. З'ясовано сутність впливу на реалізацію норм процесуального права системи традиційних (загальноновизнаних) процесуальних гарантій. Доведено, що правові відносини, які виникають, розвиваються і припиняються у кримінальному провадженні, побудовані у такий спосіб, що в їхніх межах відбувається взаємне гарантування реалізації прав і обов'язків (заборон).

Ключові слова: норма кримінального процесуального права, використання прав, виконання обов'язків, дотримання заборон, застосування норм, гарантія.

В статье проанализирована одна из актуальных проблем науки уголовного процесса относительно правовых гарантий реализации норм уголовного процессуального права. Выяснена сущность влияния на реализацию норм процессуального права системы традиционных (общеизвестных) процессуальных гарантий. Доказано, что правовые отношения, возникающие, развивающиеся и прекращающиеся в уголовном производстве, построены таким образом, что в их рамках происходит взаимное обеспечение реализации прав и обязанностей (запретов).

Ключевые слова: норма уголовного процессуального права, использование прав, исполнение обязанностей, соблюдение запретов, применение норм, гарантия.

The article is devoted to coverage one of the actual problems of science of criminal proceedings on legal guarantees for the realization of the standard of criminal procedural law. The topic is actual due to the fact that the practice of realization of the current CPC of Ukraine is pretty short, is under formation. Some standards of CPC are using without any problems, the second – with some problems the others – have never been used due to the lack of appropriate guarantees.

It is impossible to single out some groups of legal guarantees that would have contributed to the realization of criminal procedural law in certain special forms. Such an approach would be contrary to the obvious position that the individual processes of realization of these standards, regardless of its form is part of the criminal proceedings. The whole system of criminal procedural guarantees and its individual elements are able to distribute a security impact on their entire criminal process, including the «micro processes» of realization of the certain standards in various forms.

The sanction, as part of the appropriate standard is a guarantee of its realization in the case of such forms as performance and compliance. The presence of sanctions in the standard indicates the presence of this internal (own) reserve for its realization. Obligation and prohibitive standards of criminal procedural law, designed as a two-term scheme (hypothesis disposition) have much less potential of its own realization. Because of this, the legislator should strive to ensure that all obligations and prohibitive standards were provided with appropriate sanctions.

The mechanism of regulation is built and configured in such a way that the rights, obligations and prohibitions provide (guarantee) its own realization in various forms through the links that exist between them. The application of standard of the law by the authorized (competent) public authorities and their officials is a form that ensures the realization of the rights of use, compliance with prohibitions and duties within the legal relations in criminal proceedings.

Key words: standard of criminal procedure law, use of right, performance of duties, prohibitions, application of the standard, guarantee.

Актуальність теми статті обумовлена тим, що практика реалізації норм чинного Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) є досить нетривалою. Точніше – вона перебуває у стадії формування. Одні норми КПК України в перебігу їх реалізації є безпроблемними, інші – проблемними, треті – взагалі не реалізуються через відсутність відповідних гарантій. Тому

адресовані практикам науково обґрунтовані рекомендації щодо використання наявних в законі гарантій реалізації норм кримінального процесуального права на сучасному етапі дії КПК України є вчасними і такими, що сприятимуть ефективності реалізації цих норм.

Кримінальні процесуальні гарантії були предметом багатьох досліджень учених-процесуалістів як у радян-